Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta, HE 80/2026 vp

Eduskunnan hallintovaliokunta 11.9.2026

Jaakko Haikonen, asiantuntija, STTK ry

Suoja-ajan pidennys perusteltu, mutta ei riittävä

- Esityksen tavoitteet ovat pääosin kannatettavia.
- Esitys parantaa kolmansista maista tulevien työntekijöiden asemaa kuitenkin lähinnä muodollisesti.
- Tapauskohtaisesti harkittu lisäaika parantaa työntekijän oikeusturvaa, mutta kolme kuukautta on erittäin lyhyt hyväksikäytetyn työntekijän kokonaistilanne huomioiden (esim. heikko kielitaito, taloudellinen riippuvuus työnantajasta, perhevastuut, pelko oleskeluluvan menettämisestä, omien oikeuksien ja oikeussuojakeinojen heikko tuntemus).
- Lisäajan tulisi olla pidempi, esim. 6-8 kk. Silloin pienennetään hyväksikäyttöä kokeneen työntekijän riskiä joutua uudelleen hyväksikäytetyksi tilanteessa, jossa muodostuu paine ottaa työtä vastaan millä tahansa ehdoilla välttääkseen oleskeluluvan menettämisen.
- Työperäinen hyväksikäyttö on usein rakenteellista ja vaikeasti tunnistettavaa myös viranomaistoiminnassa.
- Työsyrjinnän ja hyväksikäytön tunnistaminen edellyttää riittävästi resursoitua ja tehokasta viranomaisvalvontaa, viranomaisten koulutusta sekä tiedonvaihtoa.

Ulkomaalaislain lisäajan ja jatkoluvan käyttötilanteiden ero täsmennettävä

- Esityksessä suoja-ajan pidentämistä koskeva muutos on tehty ulkomaalaislain 58 a pykälään. Pykälän suoja-aikaa koskeva määräys koskee työttömyystilannetta.
- Esityksessä ei ole huomioitu ulkomaalaislain 54 b pykälää, johon sisältyy jo nykymuodossaan mahdollisuus jatkolupaan tilanteessa, jossa työnantaja on merkittävällä tavalla laiminlyönyt velvollisuuksiaan tai työntekijä on joutunut hyväksikäytön kohteeksi.
- 54 b pykälän mukaisen jatkoluvan myöntäminen ei edellytä, että hyväksikäytön kohteeksi joutuvalla työntekijällä on olemassa työpaikka.
  Tästä syystä se on työntekijän näkökulmasta oikeusturvaltaan vahvempi kuin 58 a pykälään nyt esitetty muutos.
- Esitystä tulisikin täsmentää siltä osin, missä tilanteessa viranomaistahon tulee soveltaa 58 a pykälän mukaista kolmen kuukauden lisäaikaa ja missä tilanteessa taas viranomaisen tulisi harkita 54 b pykälän mukaista jatkolupaa.

Keskusteleva keskusjärjestö